

A márványos álkaszáspók (*Holocnemus pluche* [Scopoli, 1763]) (Araneae: Pholcidae) Magyarországon*

KOVÁCS GÁBOR¹, SZINETÁR CSABA^{2*} és EICHARDT JÁNOS³

¹ H-6722 Szeged, Nemes Takács u. 9/A., III. 10. E-mail: KovacsG@pick.hu

^{2*} BDF Állattani Tanszék, H-9700 Szombathely, Károlyi Gáspár tér 4. E-mail: szcsaba@deimos.bdtf.hu

³ H-2840 Oroszlány, Kossuth Lajos u. 8., II. 2. E-mail: ejanek@freemail.hu

Összefoglalás. A mediterrán elterjedésű márványos álkaszáspókot (*Holocnemus pluche* [Scopoli, 1763]) első ízben sikerült kimutatni hazánk területéről. A faj tömegesen került elő Szeged, Hódmezővásárhely és Budapest területéről, így stabil faunatagnak tekinthető. Új megfigyelésekkel egészítjük ki a faj habitatpreferenciájáról, szaporodás- és táplálkozásbiológiájáról rendelkezésre álló eddigi ismereteinket. A faj azonosítását elősegítő habitus- és ivarszervrajzokat is közlünk, valamint összehasonlítjuk a magyar faunában előforduló ismert álkaszáspókfajokat.

Kulcsszavak: Pholcidae, *Holocnemus pluche*, szinantrópia.

Bevezetés

Az álkaszáspók (Pholcidae) családjával, illetve a hazánkban előforduló fajokkal részletesen foglalkozik LOKSA (1969) a Magyarország Állatvilága 97. kötetében. A nagy, a kis, továbbá a mintás álkaszáspók (*Pholcus phalangioides* [Fuesslin, 1775], *Pholcus opilionoides* [Schrank, 1781], *Hoplopholcus forskali* [Thorell, 1871]) részletes leírását közölte a fajok ivarszerveiről készült eredeti rajzokkal együtt (LOKSA 1969). E három fajon kívül az 1990-es években további két, hazai faunára új álkaszáspók, a *Psilochorus simoni* (Berland, 1911) és a *Spermophora senoculata* (Duges, 1836) jelenlétét sikerült kimutatni az épületlakó pókfauna vizsgálatával (SZINETÁR 1992, SZINETÁR et. al 1999). A túlnyomórészt trópusi elterjedésű álkaszáspók hazánk éghajlati sajátosságaiból fakadóan elsősorban szinantróp fajokként ismertek. Eddig kizárólag a kis álkaszáspók (*Pholcus opilionoides*) esetében vannak adataink a faj szabad természetbeni előfordulásáról is (KENYERES & SZINETÁR 2003). A magyar álkaszáspók-faunából eddig nem ismert *Holocnemus* Simon, 1875 génusz dél-európai elterjedésű faja, a márványos álkaszáspók *Holocnemus pluche* (Scopoli, 1763) fiatal hím példánya került elő 2005. március 24-én Szegeden. A márványos álkaszáspók Közép- és Dél-Európa számos országából ismert (KENYERES 1997), hazai előkerülése várható volt (KENYERES & SZINETÁR 2003). Jelen közlemény célja a márványos álkaszáspók morfológiai, viselkedés-

* Előadták a szerzők az Állattani Szakosztály 945. előadójelentésén (2005. december 7-én).

• Kapcsolattartó szerző (corresponding author)

és szaporodásbiológiai sajátosságainak, valamint elterjedésének bemutatása, továbbá a hazai álkaszáspókok legfontosabb (morfológiai, fenológiai és élőhelyválasztási) jellemzőinek összehasonlítása, melyeket saját adatainkon és megfigyeléseinken kívül az alábbi irodalmak alapján állítottunk össze: LOKSA 1969, 1984, JAKOB & DINGLE 1990, PORTER & JAKOB 1990, JAKOB 1994, KENYERES 1997, SCHNEIDER & LUBLIN 1998, BELLMANN 2001, KENYERES & SZINETÁR 2003, NENTWIG et al. 2003, SKOW & JAKOB 2003, PLATNICK 2006.

Módszerek

Az egyedek begyűjtése a fajra jellemző mikrohabitatok alapos átvizsgálásával és kézi egyelő gyűjtéssel történt. Szeged 19 pontjáról összesen 37 egyed került begyűjtésre. A faj néhány egyedét Budapestről és Hódmezővásárhelyről is kimutattuk. A determinált példányokat 70%-os etil-alkoholban tartósítottuk. A bizonyító példányok a Magyar Természettudományi Múzeum Állattárának gyűjteményében, az első szerző magángyűjteményében, valamint a BDF Állattani Tanszékének gyűjteményében kerültek elhelyezésre. A márványos álkaszáspók első példányának előkerülését követően a faj szegedi felmérése 2005. április 22-én indult, és jelenleg is tart. További célkitűzéseink között szerepel a faj fenológiájának, a téli élőhelyválasztásának, továbbá szabadban történő telelésének megismerése.

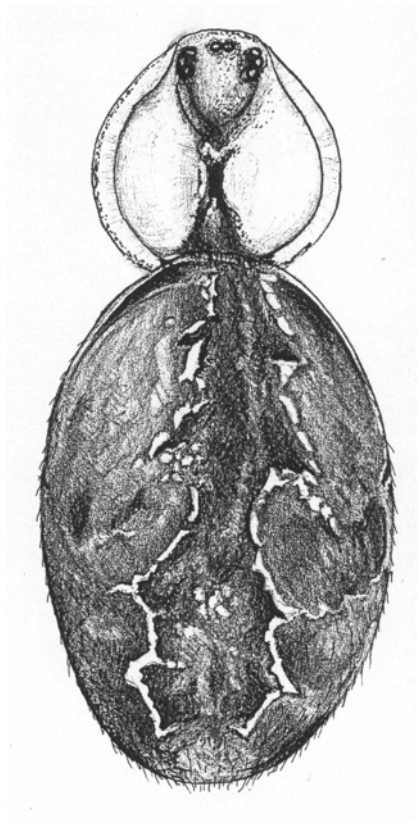
Eredmények és értékelés

Morfológiai jellemzés

A márványos álkaszáspók az utótest jellegzetes mintázata, valamint járólábainak feltűnő sárgásfehér keresztcsíkozottsága alapján könnyen elkülöníthető a hazánkban előforduló egyéb álkaszáspókfajoktól. A tapogatólábak mindkét nem esetében feltűnően duzzadtak.

Előtest: A *Holocnemus* nem fajainak elülső középszemei az elülső oldalszemek előtt állnak. A feji régió nem emelkedik ki. Az előtest hátoldalának középső részén kör alakú bemélyedést találunk (NENTWIG et al. 2003). A csáprágók oldalsó része ciripelő szegélyt visel (NENTWIG et al. 2003). Hátlemeze szürkésfehér, a szemektől a nyélig húzódó szürke sávval. A torrésnél a sáv elkeskenyedik, majd azt elhagyva ismét kiszélesedik. Mellpajzsa szürkésfekete, apró, ezüstfehér szőrökkel borított.

Utótest: Az utótest hasi oldalán teljes hosszban elnyúló széles, fekete, enyhén hullámos határfelülettel rendelkező középsáv húzódik. A sáv a petelemez, illetve a hasi barázda vonalában kissé kiszélesedik, két szélén vékony barnás (bézs színű) csík határolja. A hátoldal jellegzetes, szürkésdrapp színű karéjos mintát visel. A középsáv belső területe halványbarna. A karéjos alakzat két oldala az utótest oldalsó területén lefutó, bézs színűen márványozott (1. ábra). Az utótest kevésbé megnyúlt, mint a *Pholcus*-fajok esetében, ugyanakkor a fonószemölcsök felé nagyobb mértékben kihúzott. A kifejlett hímek utótest mintázata nem olyan kifejezett, mint a nőstényeké.

1. ábra. A márványos álkaszáspók habitusa felülnézetben (lábak nélkül).
Figure 1. Dorsal view of the body of the *Holocnemus pluchei*.

Ivarszervek: A petelemez erőteljesen fejlett, széles, fekete színű (3. ábra). A hím tapogatólába nagyon jellegzetes. Lényegesen egyszerűbb felépítésű, mint a többi hazai álkaszáspókfajé, és azokétól könnyen elkülöníthető. A tapogató lábszára feltűnően duzzadt. A pikkely karcosú, kihúzott, a végén sugarasan felnyíló. Belső oldalához kapcsolódik a hólyagszerű gyűjtő (2. ábra). Megemlítendő, hogy a nőstények tapogatólábának végíze enyhén duzzadt, hasonló a még ivaréretlen hímek tapogatólábának megjelenéséhez.

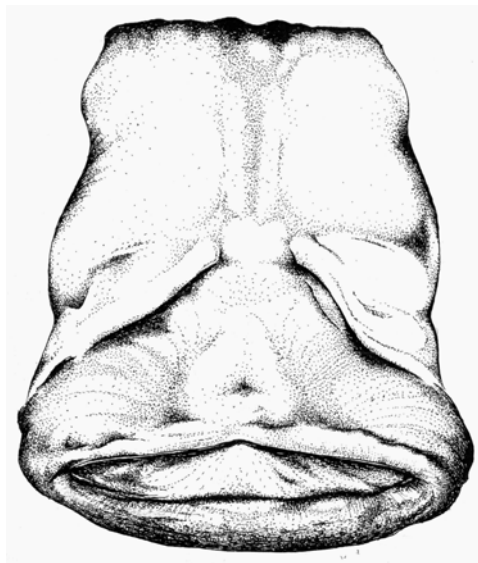
Lábak: A végtagok alapszíne sárgásbarna. A csípők valamivel világosabbak a többi íz-nél. A combok és a lábszárak végén közel azonos szélességű fekete, illetve egy azt követő szürkésfehér gyűrűt találunk. A térdek feketék. A végízek és másodvégízek valamivel sötétebbek, mint a többi ízület. A combok és a lábszárak alsó oldalán nagyszámú, apró tüske látható (KENYERES 1997).

Testméret: A márványos álkaszáspók teljes testhossza 5–7 mm (NENTWIG et al. 2003). Előteste 1–2 mm.

A hat, jelenleg hazánkból kimutatott álkaszáspókfaj legfontosabb morfológiai, élőhely-választási és elterjedési jellemzőit az 1. táblázatban foglaltuk össze.

2. ábra. A márványos álkaszápók (*Holocnemus pluchei*) hímjének tapogatólába oldalnézetben.
Figure 2. The palp of male *Holocnemus pluchei* (retrolateral view).

3. ábra. A márványos álkaszápók (*Holocnemus pluchei*) petelemeze (ventrális nézet).
Figure 3. The epigyne of the female *Holocnemus pluchei* (ventral view).

1. táblázat. A hazánkban előforduló álkaszáspókok (Pholcidae) összehasonlítása.
Table 1. Comparison of the Pholcid species living in Hungary.

Faj	<i>Pholcus phalangioides</i>	<i>Pholcus opilionoides</i>	<i>Psilochorus simoni</i>	<i>Hoplopholcus forskali</i>	<i>Spermophora senoculata</i>	<i>Holocnemus pluchei</i>
Előtest hossza	2-3 mm	1-1,5 mm	1 mm	2 mm	0,8 mm	1-2 mm
Elő- és utótest együttes hossza	8-10 mm	3,5-5,5 mm	2-5 mm	4-5 mm	2-3 mm	5-7 mm
Szemek száma	8	8	8	8	6	8
A mellpajzs színe	szürkés, nehezen kivethető sötétebb foltal	szürkés, közepén egy, oldalt 4-4 világos foltal	szürkés	sötétbarna színű, világos foltok nélkül	fehéres	szürkésfekete, ezüstszürkés szőrökkel fedett
Az utótest alakja	hengeres, megnyúlt	hengeres, megnyúlt	gömbölyded, boltozatos	hímeké hengeres, nőstényeké boltozatos	gömbölyded, a <i>P. simoni</i> -hoz hasonló	hengeres, megnyúlt
Az utótest hátdoldalának színe, mintázata	szürkés alapszín, a középtájon két sötétebb foltal	szürkés alapszín jellegzetes mintázat nélkül	sötét kékszürkés alapszín, feltűnő minta nélkül	világos alapon két hosszirányú sötétbarna foltosor	fehér alapon három pár, alig kivethető folt	szürkés alap, barna karéjos, márványos mintázat
Ivarérett példányok Magyarországon földrajzi elterjedés	egész évben lakóhelyiségek, pincék	a nőstények egész évben, a hímek tavasszal és ősszel	egész évben	VI.-XI.	egész évben (feltételezhetően)	egész évben
Élőhelyválasztás Magyarországon	épületek lakóhelyiségei, pincéi	épületek, sziklás xerotherm élőhelyek (pl. törmeléklejtők)	száraz, meleg pincék, lakások sötét helyiségei, bútorzatai	Kelet-Európától Kelet-Türkmenisztánig	Svájc, Csehország, Algéria, Madeira, Krim-félsziget	Földközi-tenger vidéke, Kis-Ázsia, Balkán-félsziget, Erdély, Svájc, Ausztria, Németország
Színantrópia Magyarországon	euszinantróp	eu- ill. hemiszínantróp	euszinantróp	euszinantróp	euszinantróp	euszinantróp

Élőhelyválasztás

Az épületek belső, illetve külső felszínein, továbbá az épületek belső tereiben számos olyan mikrohabitat adott, mely az épületlakó fajok (valódi, illetve fakultatív épületlakók) számára tipikus lakóhelyként szolgál (falszögletek, üregek, párkányok stb.).

A Szegeden, illetve Hódmezővásárhelyen előkerült márványos álkaszáspókok jellemzően az épületeken futó csapadékvíz-levezető csatornák függőleges helyzetű szakaszai mentén szövik hálójukat. A fogóháló a talajszinttől megközelítőleg 3 méteres magasságig figyelhetők meg. Ablakmélyedésekben (ablakpárkányok alatt), illetve lépcsőházi ajtószárnyak közelében kevesebb példány található. A Budapest területén fellelt márványos álkaszáspókokat kőfalmélyedésben találtuk. A márványos álkaszáspók Dél-Európában főleg kövek alatt, illetve pincékben és barlangokban él (KENYERES 1997). A faj hazai lakóházak pincéiből egyelőre nem került elő. Magyarországi pincékben a nagy és a kis álkaszáspók (*Pholcus phalangioides*, *Pholcus opilionoides*) kifejezetten gyakori. A szegedi mintavételi helyeken (ereszcsatornák mentén) egyidejűleg gyűjtött további pókfajok az alábbiak voltak: üvegházi törpepók (*Achearanea tepidariorum* [C. L. Koch, 1841]), nagy eretnekpók (*Amaurobius ferox* [Walckenaer, 1830]), kétpettyes faggyúpók (*Steatoda bipunctata* [Linnaeus, 1758]), közönséges faggyúpók (*Steatoda castanea* [Clerck, 1757]), háromszöges faggyúpók (*Steatoda triangulosa* [Walckenaer, 1802]), házi zugpók (*Tegenaria domestica* Clerck, 1757) mezei zugpók (*Tegenaria agrestis* [Clerck, 1757]). A városi lakóépületek mellett, Szeged egyik jelentős ipari létesítményének pincéjéből is előkerült a faj. Itt a rendszeres zavarás (takarítás) ellenére tartósan nagy egyedszámban él, miközben más épületlakó fajokat ezen a gyűjtőhelyen nem találtunk. A mesterséges körülmények között tartott példányok a begyűjtésüket követő néhány nap elteltével fokozott érzékenységet mutattak a kiszáradással szemben. A kontrollként tartott nagy álkaszáspók esetében az utótest vízvesztéssel kapcsolatos összehúzóását sokkal hosszabb idő leforgása alatt tapasztaltuk. Mindebből, valamint jellemző élőhelyválasztásukból (esőcsatorna menti sáv) arra következtethetünk, hogy a márványos álkaszáspók magasabb páratartalmat igényel az élőhelyén, mint a másik két általánosan elterjedt faj. A fentiek alapján feltételezzük, hogy a száraz levegőjű központi fűtéses lakásokat a későbbiekben sem fogja ez az álkaszáspók benépesíteni.

Viselkedésbiológiai megfigyelések

A márványos álkaszáspók esetében a család fajaira általánosan jellemző vibrotropizmus (az agresszív mimikrihez hasonló antipredátor viselkedés, mely gyors, remegésnek tűnő mozgásjelenség [KENYERES 1997]) nem annyira kifejezett, mint a kis, illetve a nagy álkaszáspók esetében. A háló enyhe érintésére a faj mérsékelt intenzitású, remegésszerű mozgással reagál. Egyes esetekben a mesterségesen keltett, ismétlődő rezgések irányába élénk érdeklődést tanúsít. Az álkaszáspók által készített fogóháló felépítésüket tekintve leginkább a vitorlászpók (Linyphiidae) és a törpepók (Theridiidae) által szőtt hálókra hasonlítanak. A közel vízszintes helyzetű, kupola alakú, könnyen szakadozó, laza szövésű, gyenge teherbírású hálólemez vitorlaszerű, ugyanakkor ez alatt – különösen az aljzathoz közelebb élő példányok hálójának esetében – néhány függőlegesen kifeszített fonalat is találunk. A törpepóktól eltérően ezek a fonalak azonban nem ragadósak. A zsákmányállatok elsősorban testszőrzetük, illetve sertéik révén akadnak a hálókba. Az álkaszáspók hálójának sajátos fonalszerkezetére és annak hatékony

zsákmányszerző képességére több szerzőnél már korábbi művekben is találunk utalásokat (HOPFMAN 1935, WIEHLE 1953). A hálólemez felett a szerkezet stabilitásáért felelős tartófonalak sokaságát találjuk, melyek másodlagos funkciójukat tekintve megfeleltethetők a vitorlaspókok hálót jellemző buktatófonalakkal. Hálókba legtöbbször felülről jutnak be a zsákmányállatok. Az álkaszáspókok a kupolaszerű hálólemez síkjában mozognak. Zsákmányszerzőkor a szövedék alá is lemerészkednek egy-egy alulról közeledő préda után. Ugyanakkor nem jellemző, hogy zsákmányukat a fogóháló fölött üldöznék. A tartó, illetve buktató fonalakba akadt áldozat lejjebb kerülését sok esetben a teljes hálószerkezet gyors, ugyanakkor intenzív rángatásával érik el. (Megjegyzés: Ez utóbbi a vibrotropizmustól, illetve az agresszív mimikritól egyaránt eltérő mozgásjelenséget jelent). Az épületekben tanulmányozott egyedek leggyakoribb zsákmányai a különféle szúnyogfajok közül kerültek ki. Megfigyeléseink szerint a zsákmány beszövése olykor 5–6 percet is igénybe vesz. Áldozataikat csak akkor marják meg, amikor azok már teljesen mozgásképtelenné váltak. A márványos álkaszáspókok esetében a szomszédos hálók tulajdonosai gyakran kerülnek közvetlen összetűzésbe egymással. Ilyenkor nem ritka az üldözés, a végtagokkal történő viaskodás, vagy akár a marás sem. Ezek az interakciók általában rövidiek, néhány másodperctől körülbelül 15 másodpercig tartanak (JAKOB 1994). A faj araneophag viselkedését igazolva, mesterséges körülmények között elfogyasztotta a nagy álkaszáspók egyedét. A városban talált márványos álkaszáspókok közvetlen közelében más álkaszáspók faj jelenlétét nem sikerült kimutatni. Az álkaszáspókok a mindenkori légmozgás intenzitásától függően alapvetően kétféle pihenőhelyzetet vehetnek fel. Gyenge légmozgás jellemezte vagy légmozgásmentes helyeken (lásd épületek) a kupola alakú háló legfelső pontján helyezkednek el. Erősebb légmozgásnak kitett helyeken az álkaszáspókok menedéket keresve eltávolodnak a hálótól. Az épületeken kívül talált példányok olykor a csapadékvíz-levezető ereszcsontra falához simulva, függőleges helyzetben, fejjel lefelé tartózkodnak. A márványos álkaszáspók gyakran terjedelmes, nemritkán 30–40 cm átmérőjű hálókat is készíthet.

Szaporodásbiológiai megfigyelések és fenológiai jellemzés

Vizsgálataink teljes időtartama alatt az épületekből begyűjtött egyedek mindvégig több korcsoportot képviseltek. Az egészen fiatal, néhány vedlésen átesett példányok mellett subadult, illetve kifejlett egyedeket is sikerült gyűjteni. Mások vizsgálatai is hasonló eredményről számolnak be (JAKOB & DINGLE 1990). A nőstények egyetlen évszakban több petecsomagot is készíthetnek (JAKOB & DINGLE 1990).

Az épületek külső falfelületein élő egyedek tanulmányozása alapján a faj fő szaporodási időszaka májusra tehető, míg a kispókok június végén, illetve júliusban bújnak elő a petezsákból. A második kopolációs időszak szeptember végére tehető, így a következő generáció fiatal képviselői októberben jelennek meg. Egy 2005. május 28-án befogott példány 2005. május 30-án rakott petéket. A nőstény a szürkésbarna színű petékből álló, néhány fonállal stabilizált petezsákját az álkaszáspókokra jellemző módon, csáprágói között őrizte. A petecsomót borító gyenge szövedék felső részén erősebb szálakkal van összeszöve, éppen ott, ahol a pók a kokont fogja. Tapasztalataink alapján 2–3 naponként a nőstény rövidebb időszakokra megváltik petecsomójától, ám a legkisebb zavaró hatásra azonnal megragadja, majd kifejezett vibrotropizmust mutatva védettebb helyre viszi petéit. A petezsáktól való időszakos megválás oka a rendszeres végtagtisztogatás elvégzése lehet. SKOW & JAKOB (2003) vizsgálatai alapján tudjuk, hogy a nagyobb termetű pókok több petét raknak, és

masszívabb petecsomagokat készítenek. Ugyanakkor nem találtak összefüggést a nőstény testmérete és az átlagos petetömeg között. A közepes méretű petecsomagok tartalmazzák a legnagyobb átlagtömegű petéket. A nagyobb testű nőstények szaporodási sikere, így a lerakott peték száma, és a petecsomagok tömege is nagyobb, azonban ez nem vonatkozik az egyenként vett peték tömegére (SKOW & JAKOB 2003). Saját megfigyeléseink szerint mind a fogságban tartott, mind a szabadban tanulmányozott nőstények a petezsák keltetési időszaka alatt egyáltalán nem táplálkoztak, önmaguk és petezsájuk védelmére egy laza fonadéksátrat készítettek. 2005. július 3-ra a petékből 16 fiatal márványos álkaszáspók bújt elő. A kispókok elő- és utóteste szürke színű, végtagjaik áttetszők. A hamarosan fellépő kannibalizmus miatt csak 6 maradt életben, melyeket 2005. július 9-től egymástól elkülönítve, 2,5 cm átmérőjű, 9,5 cm hosszúságú, egyik végükön nedves vattadugóval lezárt műanyagcsövekben tartottunk. A második vedlést követően hozzávetőleg kétszer nagyobb űrtartalmú üvegekbe telepítettük őket. Táplálásukat lehetőség szerint naponta, illetve kétnaponta felkínált házi tücsök és afrikai kétfoltú tücsök lárvákkal végeztük. A fiatal pókok esetében a zsákmány bekötözött állapotban történő elraktározása jól megfigyelhető volt. DINGLE & JAKOB (1990) megállapították, hogy az alutáplált pókok ivarérettségük eléréséhez gyakran eggyel több vedlésen esnek át, mint a megfelelően táplált példányok. SCHNEIDER & LUBLIN (1998) ivarérett nőstény és hím közös fogóháló használatát vizsgálta, részletezve a két nem táplálkozási sikerességét és annak a hím és nőstény eltérő testméretével való kapcsolatát.

A kupolaszerű hálólemez felett elhelyezkedő tartófonalakba akadt prédákat a pókok egy erőteljes rázó mozdulat segítségével juttatják a fonalvetéshez szükséges közelségbe. A zsákmányszerzésükben kísérletesen megzavart pókok a zavaró hatás megszűnése után tíz percen belül visszatérnek áldozatukhoz. A szabadban végzett megfigyeléseink szerint a kispókok első vedlésükig az anyapók mellett maradnak. A fiatalok már a második vedlésüket követően felveszik a kifejlett egyedekre jellemző mintázatot.

A fogságban tartott nőstény 2005. szeptember 27-én pusztult el. A márványos álkaszáspók teljes élettartamára vonatkozó adattal egyelőre nem rendelkezünk. Az eddigi megfigyeléseink alapján elmondhatjuk, hogy az épületek külső felületein áttelelő példányok a falak egyenetlenségeibe, réseibe, illetve repedéseibe húzódnak, dermedt állapotban vészlik át a téli időszakot. Fogóhálójukat már novemberben teljesen lebontják, így a téli időszak alatt valószínűleg nem táplálkoznak. Ahhoz, hogy a faj közép-európai éghajlati adottságok mellett érvényesülő fenológiáját pontosabban megismerjük, további adatokra van szükség.

A márványos álkaszáspók földrajzi elterjedése

A márványos álkaszáspók előfordulása elsősorban a Földközi-tenger vidékére jellemző, gyakori a Balkán-félszigeten, előkerült Korfu, Kréta és Korzika szigetéről, de megtalálták Erdélyben, Svájcban, Németországban, illetve Alsó-Ausztriában is (KENYERES 1997, NENTWIG et al. 2003) is. Feltételezhetően behurcolás eredményeképpen Kaliforniában és Új-Mexikóban is előkerült (PORTER & JAKOB 1990). Magyarországi előkerülését a faj északi irányú terjedésével magyarázzuk. A Szeged területén kimutatott márványos álkaszáspók populáció – tekintettel nagyfokú kiterjedtségére, illetve tömegességére – minden bizonnyal már több éve megtelepedett. Valószínűsíthető, hogy a faj terjedése a közeljövőben tovább folytatódik, és a jelenlegi ismereteink szerint még meghódíthatlan Dunántúlon, illetve a Kárpát-medence északi területein is várhatóan hamarosan megjelenik.

Köszönetnyilvánítás. Köszönetünket fejezzük ki a gyűjtésekben, illetve azok feltételeinek megteremtésében nyújtott segítségükért RAMSKA LÍVIÁNAK (Budapest), valamint GALLÉ RÓBERTNEK (Szeged). A szerzők köszönetüket fejezik ki Dr. SZÜTS TAMÁSNAK a szakirodalom összegyűjtésében nyújtott segítségéért, továbbá a kéziratral kapcsolatos tanácsaiért. Hasonlóképpen köszönjük a közlemény két bírálójának az értékes észrevételeket és javaslatokat. A közlemény SZINETÁR CSABA Bolyai János Kutatói Ösztöndíjának támogatásával készült.

Irodalom

- BELLMANN H. (2001): Kosmos-Atlas: Spinnentiere Europas. – Franckh-Kosmos, Stuttgart, pp. 62–63.
- DINGLE H. & JAKOB E.M. (1990): Food level and life history characteristics in a pholcid spider (*Holocnemus pluchei*). – *Psyche* 97: 95–110.
- HOPFMANN W. (1935): Bau und Leistung des Spinnapparates einiger Netzspinnen. – *Jenaische Ztschr. F. Naturw.* 70: 65–112.
- JAKOB E.M. (1994): Contests over prey by group-living pholcids (*Holocnemus pluchei*). – *J. Arachnol.* 22: 39–45.
- KENYERES Z. (1997): Az épületlakó pókok vizsgálata a Közép-Dunántúlon (Különös tekintettel az álkaszáspókok (*Pholcidae*) családjára – Szakdolgozat, Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Állattani Tanszék, Szombathely, 33 pp.
- KENYERES Z. & SZINETÁR CS. (2003): Magyarország álkaszáspókjai (*Araneae: Pholcidae*). – *Állattani Közlemények* 88(1): 51–60.
- LOKSA I. (1969): Pókok I. – *Araneae I. Magyarország Állatvilága 97 – Fauna Hungariae No. 97.* – Akadémiai Kiadó, Budapest, 67–71.
- LOKSA I. (1984): Pókszabásúak. – In: MÓCZÁR L. (szerk.): *Állathatározó II.* Tankönyvkiadó, Budapest, p. 527.
- NENTWIG W., HANGGI A., KROPF C. & BLICK T. (2003): Spinnen Mitteleuropas – [http:// www.araneae.unibe.ch](http://www.araneae.unibe.ch)
- PORTER A.H. & JAKOB E.M. (1990): Allozyme variation in the introduced spider, *Holocnemus pluchei* (*Araneae, Pholcidae*) in California. – *J. Arachnol.* 18: 313–319.
- PLATNICK N. I. (2006): *The World Spider Catalog, Version 6.5.* American Museum of Natural History, – <http://research.amnh.org/entomology/spiders/catalog/index.html>
- SCHNEIDER J. M. & LUBLIN Y. (1998): Intersexual conflict in spiders. – *Oikos* 83: 496–506.
- SKOW C.D. & JAKOB E.M. (2003): Effects of maternal body size on clutch size and egg weight in a pholcid spider (*Holocnemus pluchei*). – *J. Arachnol.* 31: 305–308.
- SZINETÁR CS. (1992): Újdonsült albérlőink, avagy jövevények az épületlakó pókfaunánkban. – *Állattani Közlemények* 78: 99–108.
- SZINETÁR CS., KENYERES Z. & KOVÁCS H. (1999): Adatok a Balaton felvidék néhány településének épületlakó pókfaunájához (*Araneae*). – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis* 14: 159–170.
- WIEHLE H. (1953): Spinnentiere oder Arachnoidea (*Araneae*) IX. – *Die Tierwelt Deutschlands* 42: 39.

Holocnemus pluchei (Scopoli, 1763) (Araneae: Pholcidae) in Hungary

KOVÁCS G., SZINETÁR CS. & EICHARDT J.

The mediterranean marbled cellar spider *Holocnemus pluchei*, is recorded for the first time from Hungary, based on specimens found in Szeged, Hódmezővásárhely and Budapest. We give a summary to the description and biology of the species, adding new observations and data concerning its behavior, habitat preference and reproductive biology. We give a detailed comparison to all the six cellar spider species known from Hungary.

Keywords: Pholcidae, *Holocnemus pluchei*, marbled cellar spider, synantropy.